

Analiza potrzeb i potencjału LSR

W wyniku analizy potrzeb i potencjału przedstawiono kluczowe obszary tematyczne, które zostały zidentyfikowane na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych, konsultacji społecznych, warsztatów i kart pomysłu. Te dane stanowiły fundament do opracowania celów i działań na okres programowania 2023-2027. Metody partycypacyjne zostały szeroko wykorzystane w celu uwzględnienia rzeczywistych potrzeb mieszkańców obszaru LGD „Północne Mazowsze”. Wnioski z tych danych zostały uwzględnione w diagnozie, przy pominięciu informacji niezgodnych ze statystyką publiczną lub mających rozbieżności w źródłach.

Zagospodarowanie przestrzenne/ układ osadniczy/ dostęp do infrastruktury

W przypadku LGD „Północne Mazowsze”, struktura osadnicza jest zróżnicowana. W obszarze tym znajdują się większe miejscowości, które pełnią funkcje administracyjne, gospodarcze i usługowe dla okolicznych terenów wiejskich i są to miejscowości gminne. Istnieje również wiele mniejszych miejscowości wiejskich, które są ośrodkami lokalnej społeczności i mają znaczenie dla rolnictwa i działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. W LGD jest jeden ośrodek miejski – Przasnysz, silnie oddziaływający na obszar, szczególnie gminy z powiatu przasnyskiego. Gminy posiadają infrastrukturę kanalizacyjną, wodociągową oraz drogową. Na obszarze LGD są miejsca, które wymagają doinwestowania w zakresie infrastruktury. Obszar gmin jest dobrze skomunikowany siecią drogową, przez obszar przebiega linia kolejowa, przebiegają przez część gmin z powiatów ciechanowskiego i mławskiego.

Charakterystyka gospodarki/ przedsiębiorczości

Na terenie LGD „Północne Mazowsze” rośnie liczba podmiotów gospodarki narodowej. Na tle województwa mazowieckiego, w którym odnotowano ponad 21% wzrost badanego wskaźnika, gminy LGD wypadają gorzej - średnio, w 2021 roku zaobserwowano 14,4% wzrost (z poziomu 366 podmiotów w 2015 roku do 419 w roku 2021). Największy, blisko 30%, zarejestrowano w gminie Szydłowo, natomiast najmniejszy – w gminie Czernice Borowe (5,3%). Warto ponadto wspomnieć o gminie Krzynowłoga Mała, w której - jako jedynej - zaobserwowano spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej (-0,8%). Na rok 2021 najwięcej wspomnianych podmiotów jest w gminie miejskiej Przasnysz (1739), natomiast najmniej – w gminie Dzierzgowo (165).

Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
województwo mazowieckie	766030	788008	809369	816423	854457	887329	927669
Ciechanów	534	521	552	554	577	601	637
Czernice Borowe	245	242	234	236	246	255	258
Dzierzgowo	147	139	145	153	160	160	165
Gołmin-Ośrodek	219	211	209	209	220	220	233
Grudusk	245	244	225	229	250	259	268
Karniewo	306	314	316	322	336	351	373
Krasne	229	243	239	242	253	264	269
Krzynowłoga Mała	247	239	230	226	224	233	245
Ojrzeń	261	247	254	251	270	278	286
Opinogóra Górna	346	370	373	382	386	394	407
Przasnysz (gmina miejska)	1567	1570	1578	1630	1636	1663	1739
Przasnysz (gmina wiejska)	447	461	460	461	477	493	520
Regimin	270	268	275	275	296	315	322
Sońsk	444	454	462	471	496	513	527
Stupsk	261	271	274	278	284	295	307
Szydłowo	228	241	251	251	270	286	296
Wieczfnia Kościelna	225	222	234	239	257	258	266
Średnia dla gmin LGD	366	368	371	377	390	402	419

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Dane z poniższej tabeli sugerują, że na obszarze oddziaływania LGD rejestruje się w systemie REGON dość dużo osób fizycznych, prawnych oraz prowadzących działalność rolniczą. Przeciętnie, w 2021 roku na 10 tys. mieszkańców zarejestrowanych było 718 podmiotów; to 18,4% wzrost w porównaniu z 2015 rokiem, kiedy liczba ta wynosiła 607. W tym samym czasie województwie mazowieckim było zarejestrowanych 1712 podmiotów (o 19,5% więcej niż w 2015). Najwięcej podmiotów wpisanych do rejestru REGON odnotowano w gminie miejskiej Przasnysz (1030 na 10 tysięcy ludności), natomiast najmniej – w gminie Dzierzgowo (555 na 10 tysięcy ludności). Jeśli chodzi o region, w którym w tym okresie wspomnianych podmiotów przybywa najszybciej, należy tu wymienić gminę Szydłowo, w której zaobserwowano 34,8% wzrost badanego wskaźnika.

Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
województwo mazowieckie	1432	1469	1503	1511	1576	1636	1712
Ciechanów	773	744	781	781	811	840	888
Czernice Borowe	630	631	609	621	647	677	694
Dzierzgowo	456	433	464	494	524	526	555
Gołymín-Ośrodek	560	542	542	547	586	593	633
Grudusk	654	664	615	632	697	733	771
Karniewo	581	600	605	618	649	686	739
Krasne	614	660	651	666	701	742	765
Krzynowłoga Mała	698	682	663	653	651	682	717
Ojrzeń	601	571	591	583	629	650	679
Opinogóra Górna	579	615	622	640	647	664	686
Przasnysz (gmina miejska)	908	908	916	942	952	975	1030
Przasnysz (gmina wiejska)	607	632	632	634	660	684	727
Regimin	535	533	547	548	593	636	660
Sońsk	565	577	591	606	640	669	694
Stupsk	525	548	560	574	587	612	642
Szydłowo	488	520	540	544	590	630	658
Wieczfnia Kościelna	540	533	570	582	635	646	676
Średnia dla gmin LDG	607	611	618	627	659	685	718

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Analizując dane dotyczące podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym, umieszczone w tabeli poniżej, można zauważyć, że obszar oddziaływania LGD „Północne Mazowsze” jest pod tym względem wewnętrznie bardzo zróżnicowany. W 2021 roku na badanym terenie odnotowano średnio 92 nowo zarejestrowane podmioty (0,4% wzrost w porównaniu z rokiem 2015) - to zdecydowanie mniej niż w całym województwie mazowieckim, gdzie było ich 224 (7,7% wzrost w porównaniu z rokiem 2015). W najlepiej rozwiniętych pod tym względem regionach – gminie miejskiej i wiejskiej Przasnysz oraz Ciechanów, podmiotów tych było odpowiednio 139, 119, 126, natomiast w reszcie gmin liczba ta nie przekracza 100. W większości gmin obserwuje się w badanym okresie wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów, w tym największy, równy 72,2% w gminie Dzierzgowo. Z regionów, w których liczba podmiotów zmniejsza się na przestrzeni lat 2015-2021, najsłabiej wypada Gołymín-Ośrodek, w której spadek odnotowano na poziomie 37,7%.

Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
województwo mazowieckie	208	208	207	225	221	195	224
Ciechanów	156	110	153	131	136	122	126
Czernice Borowe	86	59	42	74	88	76	73
Dzierzgowo	36	36	64	91	103	50	62
Gołymín-Ośrodek	106	53	67	97	94	61	66
Grudusk	78	62	40	104	148	118	92

Karniewo	113	108	84	110	92	106	98
Krasne	74	102	58	114	92	81	88
Krzynowłoga Mała	69	61	57	62	68	69	98
Ojrzeń	130	76	107	111	150	83	86
Opinogóra Górna	90	116	96	135	84	82	92
Przasnysz (gmina miejska)	115	127	125	166	117	113	139
Przasnysz (gmina wiejska)	71	103	99	97	93	89	119
Regimin	106	101	85	63	132	95	93
Sońsk	85	114	102	121	128	92	93
Stupsk	80	96	84	89	79	66	81
Szydłowo	79	106	97	87	95	110	89
Wieczfnia Kościelna	89	62	98	142	133	81	74
Średnia dla gmin LGD	92	88	86	106	108	88	92

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na obszarze objętym LSR stale wzrasta liczba mikro i małych przedsiębiorstw, działających głównie w sferze usług dla ludności. Przeprowadzone badania ankietowe, rozmowy indywidualne, konsultacje wykazują, iż na obszarze są nadal ograniczenia w dostępie do oferty usług dla mieszkańców. Lokalne firmy i osoby chcące zamierzać otworzyć działalność gospodarczą, jako barierę rozwojową wykazują brak wystarczających środków finansowych. Negatywne zjawiska, które występują w całym kraju, a także na obszarze LGD, jak inflacja, następstwa sytuacji pandemicznej, wybuch wojny na Ukrainie niosą konsekwencje dla lokalnego biznesu. Taka sytuacja wpływa na kształt planowanego budżetu LSR, w ramach Wdrażania lokalnych strategii rozwoju zaplanowano przeznaczyć 40% budżetu na rozwój przedsiębiorczości, co złagodzi skutki opisanego wcześniej kryzysu.

Rynek pracy

Dokonując opisu obszaru objętego LSR należy zwrócić uwagę na lokalny rynek pracy. Liczba osób bezrobotnych na terenie LGD „Północne Mazowsze” gwałtownie spada. W 2021 roku przeciętnie było ich 164 (47,6% spadek w porównaniu z rokiem 2015, w którym osób bez pracy zarejestrowano 313), a w całym województwie mazowieckim – 129 248 (40,3% spadek w stosunku do roku 2015). Najwięcej bezrobotnych ubyto w gminach Szydłowo (62,7%) i Wieczfnia Kościelna (60,3%), a z wyjątkiem jednej gminy, Karniewo, w której odnotowano 24% spadek, we wszystkich pozostałych wynosił on ponad 40%. W sumie, na badanym obszarze osób bez pracy było 2787 (1347 mężczyzn i 1440 kobiet).

Bezrobotni zarejestrowani ogółem

Nazwa gminy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
województwo mazowieckie	216527	188910	154068	136545	123208	146375	129248
Ciechanów	362	306	230	211	204	219	204
Czernice Borowe	218	183	138	115	106	133	119
Dzierzgowo	155	127	81	63	73	61	66
Gołymin-Ośrodek	255	203	186	170	158	150	120
Grudusk	223	210	154	149	107	118	104
Karniewo	382	342	355	312	288	324	290
Krasne	159	147	117	116	98	115	81
Krzynowłoga Mała	182	146	113	103	94	113	108
Ojrzeń	278	241	194	194	177	162	151
Opinogóra Górna	351	306	263	201	206	205	178
Przasnysz (gmina miejska)	941	790	654	666	577	633	472
Przasnysz (gmina wiejska)	421	394	327	324	264	307	225
Regimin	354	282	241	215	188	212	203
Sońsk	354	294	242	230	222	228	197
Stupsk	238	183	118	108	102	102	97
Szydłowo	244	166	128	110	97	113	91

Wiecznia Kościelna	204	148	104	92	77	86	81
Średnia dla gmin LGD	313	263	214	199	179	193	164

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Działalność sektora społecznego

Na obszarze LGD "Północne Mazowsze" rośnie liczba organizacji społecznych. W 2021 roku było ich średnio 32, a w całym województwie mazowieckim – 50 (ponad 16% wzrost w obu tych obszarach). Mimo że ogólnie fundacji, stowarzyszeń i organizacji przybywa (najwięcej - prawie o połowę - w gminie Sońsk), w trzech regionach zaobserwowano spadek ich liczby – 7,5% w gminie Grudusk i 3,6% w gminach Gołymin-Ośrodek i Szydłowo. Najwięcej wspomnianych organizacji było w 2021 roku w gminie Krasne (51), natomiast najmniej - w gminie Krzynowłoga Mała (23).

Tabela nr 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
województwo mazowieckie	43	46	48	44	46	48	50
Ciechanów	22	23	23	17	17	18	25
Czernice Borowe	26	29	29	29	29	29	30
Dzierzgowo	25	28	29	26	26	23	27
Gołymin-Ośrodek	28	26	26	26	27	27	27
Grudusk	40	44	41	36	36	37	37
Karniewo	27	29	29	36	37	37	38
Krasne	40	49	49	47	47	48	51
Krzynowłoga Mała	20	20	23	23	23	23	23
Ojrzeń	25	23	23	26	26	26	26
Opinogóra Górna	35	38	40	40	42	42	42
Przasnysz (gmina miejska)	24	28	27	25	29	29	30
Przasnysz (gmina wiejska)	26	27	29	27	28	28	28
Regimin	30	36	36	36	36	36	37
Sońsk	23	27	27	28	31	33	34
Stupsk	24	24	27	27	31	31	31
Szydłowo	28	28	30	26	26	26	27
Wiecznia Kościelna	24	24	24	29	30	30	31
Średnia dla gmin LGD	27	30	30	30	31	31	32

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Lokalne organizacje pozarządowe bardzo aktywnie uczestniczą w życiu społecznym mieszkańców, pozyskują środki finansowe na realizację przedsięwzięć aktywizacyjnych, integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych. Lokalna Grupa Działania „Północne Mazowsze” zrealizowała dwa projekty grantowe, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem wśród organizacji i grup nieformalnych.

Problemy społeczne

W latach 2015-2020 liczba osób objętych środowiskową pomocą społeczną na terenie LGD "Północne Mazowsze" gwałtownie spadała - w każdej z gmin zmniejszyła się ona średnio niemal o połowę. Największy, prawie 70%, spadek badanego wskaźnika zarejestrowano w gminie Stupsk, natomiast najmniejszy, 24% - w gminie Dzierzgowo. Średnio w 2021 roku na badanym obszarze z pomocy społecznej skorzystało 572 na 10 tysięcy mieszkańców, co zdecydowanie przewyższa wynik dla województwa mazowieckiego (345 osób na 10 tysięcy mieszkańców). Najwięcej beneficjentów takiej pomocy było w gminach Dzierzgowo (908 osób na 10 tysięcy mieszkańców) oraz Czernice Borowe (826 osób na 10 tysięcy mieszkańców), natomiast najmniej – w gminach Opinogóra Górna, Sońsk oraz Stupsk; w wymienionych regionach liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców nie przekroczyła 400.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	2015	2016	2017	2018	2019	2020
województwo mazowieckie	604	550	485	436	386	345
Ciechanów	894	837	742	561	484	442
Czernice Borowe	1346	1099	1087	938	909	826
Dzierzgowo	1196	1150	1111	1075	1025	908
Gołymin-Ośrodek	1302	1132	853	833	760	623
Grudusk	800	658	658	611	652	517
Karniewo	957	834	801	785	669	571
Krasne	940	946	874	797	633	520
Krzynowłoga Mała	1350	1116	853	799	809	756
Ojrzeń	1591	1321	1249	1247	837	654
Opinogóra Górna	741	652	620	586	443	360
Przasnysz (gmina miejska)	960	955	853	762	712	647
Przasnysz (gmina wiejska)	1187	1167	1101	1024	886	697
Regimin	1288	1137	832	667	618	524
Sońsk	780	704	542	756	385	314
Stupsk	1279	977	803	616	588	387
Szydłowo	1114	999	914	670	569	481
Wieczfnia Kościelna	982	769	633	592	526	501
Średnia dla gmin LGD	1100	968	854	783	677	572

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wspomaganie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, które potrzebują odzyskać lub zwiększyć swoje zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, odgrywa istotną rolę w obszarze pomocy społecznej. Gminne ośrodki pomocy społecznej pełnią kluczową rolę w realizacji tych zadań. Głównym powodem społecznego wykluczenia na obszarze LGD "Północne Mazowsze" są przyczyny materialne, szczególnie długotrwałe bezrobocie i ubóstwo. Aby zwiększyć obszary włączenia społecznego, konieczne jest wsparcie dla osób zagrożonych i społecznie wykluczonych oraz eliminacja barier uniemożliwiających ich integrację społeczną. Działania związane z integracją społeczną, zdobywaniem i aktualizacją kwalifikacji zawodowych oraz rozwijaniem postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców obszaru mogą to umożliwić.

Wyniki przeprowadzonej ankiety wskazują na niewystarczającą liczbę ofert zajęć i imprez integrujących szczególnie dla młodzieży i osób starszych, które byłyby stymulujące dla ich aktywności społecznej. Dlatego ważnym elementem włączenia społecznego powinny być inwestycje mające na celu dostosowanie oferty do lokalnych potrzeb przez istniejące placówki oraz rozbudowa infrastruktury, która poprawi dostęp osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do miejsc, gdzie będą realizowane działania w zakresie aktywnej integracji społecznej. Istotne jest również skierowanie strategii na wsparcie infrastruktury społecznej w celu poprawy jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, co znalazło odzwierciedlenie w planowanych przedsięwzięciach.

Podejście LGD do kwestii przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji

W działaniach podejmowanych przez LGD "Północne Mazowsze" zarówno przez samą LGD, jak i przez beneficjentów, duże znaczenie przywiązywane będzie do przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji. LGD "Północne Mazowsze" będzie opierać się na "Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027" jako wzoru w tym zakresie.

Należy podkreślić, że dokumenty będące podstawą funkcjonowania LGD "Północne Mazowsze" są przykładem otwartości, ponieważ nie zawierają zapisów dyskryminujących. Równość płci będzie polegać na odzwierciedlaniu istniejących proporcji płci na obszarze działania LGD "Północne Mazowsze" lub na zwiększaniu udziału niedoreprezentowanych grup w ramach udzielanego wsparcia.

Ponadto, LGD "Północne Mazowsze" będzie nagradzać operacje, które mają pozytywny wpływ na społeczne włączenie osób z niepełnosprawnościami, poprzez tworzenie miejsc pracy oraz miejsca integracji społecznej.

Kultura

Codzienna aktywność kulturalna na obszarze LGD skupia się głównie wokół sieci placówek kultury prowadzących wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną, do których należą głównie gminne ośrodki kultury, gminne biblioteki publiczne. Wiele przedsięwzięć kulturalnych, edukacyjnych realizowanych jest przez placówki muzealne: Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, Muzeum Pozytywizmu w Gołotczyźnie, Muzeum Rodu Krasieńskich w Krasnem, Muzeum Historyczne w Przasnyszu. Działalność tych podmiotów z pewnością wpływa na zwiększający się ruch turystyczny. Działalność artystyczna rozwijana jest również przez wiele istniejących organizacji pozarządowych, kół gospodyń wiejskich, zespołów artystycznych i indywidualnych twórców. Szczególną rolę w kultywowaniu i rozwoju kultury i sztuki ludowej oraz rękodzieła wiejskiego na obszarze LGD pełnią powiatowe instytucje kultury skupione w miastach powiatowych: Ciechanowie, Makowie Mazowieckim, Mławie i Przasnyszu. Na trwałe w krajobraz gmin obszaru LGD wpisały się działające artystyczne zespoły pieśni i tańca oraz zespoły muzyczne. Należą do nich: Ludowy Zespół Pieśni i Tańca "Karniewiaczy", Szkolny Zespół Folklorystyczny „Mali Karniewiaczy”; Młodzieżowa Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Bogatem; Zespół Ludowy „Dąbkowiaczy” ze wsi Dąbek (gm. Stupsk); Schola "Harfa" (Szydłowo); Dzierzowska Młodzieżowa Orkiestra Dęta „Arka”; Zespół Ludowy "Krasne"; Zespół Emerytów i Rencistów z Gołymina „Gołymiacy”; Towarzystwo Miłośników Ziemi Przasnyskiej, Miejski Dom Kultury, Ostoja-Kotkowski – coroczne imprezy światło i dźwięk. Istotnym animatorem życia kulturalnego w powiecie przasnyskim jest Muzeum Historyczne w Przasnyszu. Zaangażowanie samorządu przasnyskiego we wspieranie kultury i sztuki zostało docenione przez samorząd województwa mazowieckiego, który przyznał powiatowi przasnyskiemu, w 2014 r. tytuł „Stolicy Kultury Mazowsza 2014”. Obok organizowanych lokalnie konkursów plastycznych, recytatorskich, piosenkarskich i muzycznych, do cyklicznych wydarzeń kulturalnych należą: dożynki, imprezy plenerowe, festyny rodzinne, turnieje wsi, rajdy i pokazy, inscenizacje historyczne bitew przez grupy rekonstrukcyjne. Organizacje pozarządowe obszaru LGD są inicjatorami i organizatorami wielu przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych i prospołecznych. W ramach LSR zostaną wsparte organizacje pozarządowe działające w sferze kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego, poprzez realizację projektów grantowych w ramach przedsięwzięć: P.2.2 Poszerzanie kompetencji oraz wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności; P.2.3 Działania aktywizacyjne dla seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji; P.2.4 Lokalne inicjatywy kulturalne i integracyjne.

Obszary atrakcyjne turystycznie oraz wskazanie potencjału do rozwoju turystyki

Do najważniejszych walorów turystycznych LGD zaliczyć trzeba wiejski i urozmaicony krajobraz, czyste powietrze nieskażone środowisko, duże kompleksy leśne oddalenie od dużych aglomeracji miejskich oraz wielość materialnych dowodów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego – zabytki sakralne, założenia podworskie, liczne kapliczki i krzyże przydrożne oraz zabytki przyrody.

Obszar LGD posiada liczne zasoby kulturowe i przyrodnicze, które stanowią cenne zasoby dla rozwoju turystycznego obszaru. Na obszarze działają kilka placówek muzealnych, funkcjonują szlaki rowerowe oraz tematyczne związane przyrodą i historią. W wielu przypadkach obiekty przyrodnicze i kulturowe obszaru LGD wymagają jednak doinwestowania, poprawy dostępności i działań promocyjnych. Rozbudowy wymaga również w wielu przypadkach sama infrastruktura turystyczna, w tym sieć szlaków i ścieżek oraz miejsc rekreacji i sportu.

Mieszkańcy i uczestnicy konsultacji z sektora pozarządowego zajmujące się kulturą i rozwojem sztuki wskazywali na potrzebę wsparcia kultywowania lokalnych tradycji kultury materialnej i niematerialnej oraz działalności artystycznej. Renowacji wymaga wiele obiektów zabytkowych na terenie LGD, które stanowią atrakcję turystyczną. Liczne działania ukierunkowane na rozwój infrastruktury turystycznej w kończącym się okresie programowym, w niewystarczający sposób spełniło oczekiwania społeczności lokalnej dotyczące rozwoju turystyki. Potrzeba podniesienia atrakcyjności turystycznej, atrakcyjności obszaru była zgłaszana w trakcie konsultacji zarówno przez samorządowców, jak i organizacje i samych mieszkańców. Dotyczy to zarówno obiektów rekreacyjnych, sportowych i kulturowych, jak i oznakowania szlaków i ścieżek oraz zwiększenia działań informacyjno-promocyjnych.

Rolnictwo i rynek rolny

Obszaru LGD „Północne Mazowsze” ma charakter głównie rolniczy, wynika to z warunków przyrodniczych i tradycji agrarnych tego regionu. Tereny rolnicze zajmują ok 74,9% powierzchni. W wielu gminach zatrudnienie w rolnictwie mieszkańców przekracza 80%. W strukturze gospodarki rolnej przeważają rodzinne gospodarstwa

indywidualne. Dominującą produkcją roślinną jest uprawa zbóż (pszenica, jęczmień, mieszanki zbożowe, żyto i pszenżyto, kukurydza), rzepaku, roślin pastewnych i buraków cukrowych. W hodowli dominuje bydło mleczne i trzoda chlewna.

W 2020 roku gospodarstw rolnych na obszarze LGD było 9 475, a średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła 20,86 ha (dane z Powszechnego Spisu Rolnego). Na obszarze LGD dominującymi rodzajami gleb są: gleby bielicowe i pseudobielicowe, należące do gleb kwaśnych lub słabo kwaśnych i nie tworzą dużych kompleksów, lecz występują w mozaice z glebami brunatnymi. Obszar jest bardzo zróżnicowany pod względem klas bonitacyjnych. Najlepsze gleby występują w gminach: Ciechanów, Czernice Borowe, Grudusk, Karniewo, Krasne, Opinogóra, Regimin. Najsłabsze natomiast w gminach Dzierzgowo, Stupsk, Szydłowo. Na terenie LGD występują złoża surowców mineralnych, których eksploatacja może być czynnikiem aktywizującym rejon. Są to złoża kruszywa naturalnego (żwir, piasek, pospółka), zlokalizowane głównie na terenie gmin: Ciechanów, Sońsk, Czernice Borowe, Krzynowłoga Mała. Złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej występują w największej ilości w gminie Ojrzeń.

4 Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu wdrażania LSR

Od 2016 roku w ramach bieżącej działalności Biura LGD był wykonywany stały monitoring wdrażanych operacji, w trybie ciągłym były analizowane wypełniane ankiety monitorujące poziom satysfakcji mieszkańców, dodatkowo w 2022 roku wykonano ewaluację końcową wdrażania LSR. W ramach przygotowania LSR przeprowadzono szeroko zakrojoną akcję ankietową, przeprowadzono konsultacje w trakcie których wskazywano potencjał rozwojowy i problemy poszczególnych gmin, rozmawiano o oczekiwaniach mieszkańców obszaru w związku z opracowywaną LSR. Wykonano analizę potrzeb, która obejmuje zsumowane wskazania społeczności lokalnej, w tym podmiotów sektorowych LGD (**organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji gminnych i ogólnie mieszkańców**). Dokonano również szczegółowej analizy dokumentów strategicznych związanych z obszarem LGD, wojewódzkich i powiatowych. Po przeanalizowaniu również dostępnych na dzień ukończenia LSR przepisów krajowych, zidentyfikowano grupy docelowe poszczególnych działań oraz grupy w niekorzystnej sytuacji. Kluczowymi grupami docelowymi w odniesieniu do realizacji LSR będą: **mieszkańcy, jednostki sektora finansów publicznych, przedsiębiorstwa, turyści**. Na ostateczny wybór grup docelowych miały również wpływ wyniki ankiet i konsultacji społecznych, aż 81,5% respondentów opowiedziało się za wsparciem lokalnego środowiska młodzieżowego i koniecznością włączenia społecznego, cyfrowego osób powyżej 60 roku życia 70%. Ponad połowa ankietowanych określiła, że wśród największych problemów w gminach jest starzenie się społeczeństwa (59,1%), emigracje i migracje młodych osób (45,2 %). Wskazywane zakresy wsparcia przez ankietowanych to te związane ze wsparciem rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD poprzez premie na podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby fizyczne (235 odpowiedzi) oraz dotacje na rozwijanie działalności gospodarczej przez mikroprzedsiębiorstwa (239 odpowiedzi). W związku z powyższym należy zaplanować wsparcie dla osób fizycznych zamierzających uruchomić działalność gospodarczą, z uwzględnieniem **osób młodych**. Należy też wspierać rozwój istniejących firm, tworzących nowe miejsca pracy i mających wpływ na dochody podatkowe gmin.

Biorąc pod uwagę niezbyt wysoka aktywność społeczną **seniorów i młodzieży**, mieszkańców należy, jako grupę docelową traktować podmioty, świadczące usługi społeczne, kulturalne, sportowe, związane z rekreacją i wypoczynkiem - **organizacje pozarządowe** działające na obszarze LGD. Dostarczenie wiedzy, podniesienie kompetencji lokalnych liderów życia społecznego, przyczyni się z pewnością do wsparcia obszarów życia społecznego, które jako wymagające wsparcia wskazywali ankietowani i osoby uczestniczące w spotkaniach konsultacyjnych. Koniecznym też jest wsparcie **jednostek sektora finansów publicznych**, ze względu na konieczność wsparcia inwestycji w **infrastrukturę publiczną**. Jednostki sektora publicznego nie posiadają wystarczających środków finansowych, aby pokrywać zapotrzebowanie społeczności lokalnej w tym zakresie, gdyż są obciążane nowymi zadaniami własnymi i zleconymi. Ponad połowa respondentów widzi konieczność podjęcia działań w ramach włączenia społecznego **seniorów (po 60 r. ż.), ludzi młodych (do 25 r. ż.) i osób w niekorzystnej sytuacji** (osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, kobiet, migrantów, rolników z małych gospodarstw lub osób poszukujących zatrudnienia np. mieszkańców osiedli po-PGR, których na obszarze było kilkadziesiąt). W chwili wykonywania diagnozy obszaru i strefy aktywności społecznej wskazywano na brak ciekawej ofert spędzania czasu wolnego dla osób młodych, ciągle niedostatek w tym zakresie dla seniorów. Obecnie instytucje kultury, które funkcjonują na obszarze nie mają możliwości zwiększyć swojej ofert, dostosować do zmieniających się oczekiwań mieszkańców. LGD realizując projekty grantowe o zróżnicowanej tematyce, zapewni alternatywę dla oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej odległych ośrodków miejskich. Lokalne działania powinny zwiększyć

zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne. W ramach projektów grantowych zostanie zapewnione wsparcie dla osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów i ludzi młodych poprzez realizację przedsięwzięcia 2.3 Działania aktywizacyjne dla seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji. LGD będzie docierało do interesariuszy projektów grantowych przez bezpośrednie kontakty oraz przez stronę internetową swoją i partnerskich gmin, profil LGD na FB, ogłoszenia w lokalnych mediach. Dodatkowo LGD planuje szereg działań animacyjnych, promujących wdrażaną LSR jako możliwość zwiększenia aktywności społecznej i wsparcia wszystkich grup docelowych.

LGD „Północne Mazowsze” zamierza uwzględnić wsparcie finansowe z innych źródeł w formule pośredniej w ramach określonych celów szczegółowych w ramach EFS w okresie realizacji LSR np. poprzez wsparcie dla osób o niskich umiejętnościach lub kompetencjach (w tym cyfrowych); aktywizację społeczną i zawodową osób biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym przy zastosowaniu usług aktywnej integracji; działania edukacyjne, aktywizujące, promocyjne, strażnicze i interwencyjne; zwiększenie samodzielności seniorów i przeciwdziałanie zagrożeniu marginalizacją społeczną, partycypację seniorów w życiu społecznym; usługi społeczne na rzecz rodzin poprzez działania mające na celu pogłębienie umiejętności wychowawczych rodziców, umiejętności społecznych u dzieci i wzmacniające więzi w rodzinie (m.in. warsztaty, szkolenia, kursy, wydarzenia kulturalne, rekreacyjne, sportowe itp.).